TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-9

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE DURUM HİKÂYESİ METİN İNCELEME

DURUM HİKÂYESİNİN ÖZELLİKLERİ

- Olaylardan çok, günlük yaşamın bir kesitini ele alıp anlatan hikâye türüdür.
- Merak ve heyecandan çok, duygu ve hayallere yer verilir.
- Serim, düğüm, çözüm bölümleri belirgin değildir.
- Ruhsal çözümlemelere ağırlık verilir.
- Şiirsel ve çağrışım gücü yüksek bir anlatımı vardır.
- Genellikle belli bir sonucu yoktur; sonuç, okuyucunun hayal gücüne bırakılır.
- Rus yazar Anton Çehov tarafından geliştirilen bu hikâye türüne "Çehov tarzı hikâye" de denir.
- Türk edebiyatındaki başlıca temsilcileri: Sait Faik Abasıyanık, Memduh Şevket Esendal, Tarık Buğra...

SAİT FAİK ABASIYANIK

1906-1954 yılları arasında yaşamış, Cumhuriyet Dönemi sanatçılarımızdandır.

Edebiyata şiirle başlayan yazar, öyküye Bursa'daki öğrencilik zamanında geçti. Varlık, Ağaç, Servetifünun, Uyanış, Ses, Yeni Ses, Yaprak, Yenilik gibi dergilerde yayımlanan öyküleriyle tanınmaya başladı. Öyküyü olaydan sıyırmaya yöneldi. Durum öyküsünün en önemli temsilcilerinden biri oldu. İnsanlığın tüm çelişkilerini, bunalımlarını öyküsünün temeline yerleştirdi. İlk dönem ürünü öykü kitaplarında Adapazarı ile İstanbul'daki çocukluk ve ilk gençlik yıllarını anlattı. Sonraki yapıtları giderek bir şiirsellikle doldu. "Lüzumsuz Adam", "Mahalle Kahvesi", "Havada Bulut" gibi eserlerinde esnaf, işsiz vb. dertli insanlara, toplumun acı çeken kesimlerine yöneldi. Sait Faik; toplumsal düzenin çirkinlikleri; sahtelikler, adaletsizlikler

karşısında direnen insanın yalnızlığını eserlerinde işledi. "Alemdağ'da Var Bir Yılan"la gerçeküstücülüğe yöneldi. Hikâyede konuyu ve olay akışını iyice ortadan kaldırdı. Öykülemeyi ruhsal değişiklikler yoluyla yaptı. Gerçeküstücü ögelerle kişinin yalnızlığını ve bunun yarattığı acıları irdeledi. Sıradan insanlar, işsizler, hamallar, balıkçılar, kimsesiz çocuklar, emekçiler ve küçük burjuva onun, eserlerinde yer verdiği insanlardır.

SON KUŞLAR

Yaşamının büyük bir bölümünü Burgaz Ada'da geçiren Sait Faik Abasıyanık bu hikâyesinde doğa sevgisini anlatmıştır. Doğanın ve doğada yaşayan canlıların duyarsız, çıkarcı ve cahil insanlar tarafından yok edilmesi yazarımızı derinden etkilemiştir. Yazar doğa sevgisini ve doğanın yok oluşu karşısında duyduğu üzüntüyü bir olay ile değil, gözlemlediği manzaraları anlatarak vermiştir.

Eserine Ada'nın gözlemlediği andaki mevsiminden ve o mevsimin ve ada ruhunun yansıdığı insan ve çevre görüntülerinden bahsederek başlıyor. Sıradan mekânlar ve sıradan insanlardan bahsediyor. Böylelikle bize gözlemlediği ada yaşantısını hissettiriyor. Konudan konuya geçerek yer yer bilinç akışı tekniğini kullanarak betimlemelerine devam ediyor.

Esas meselesine ancak "Vaktiyle bu Ada'ya bu zamanda kuşlar uğrardı. …İki senedir gelmiyorlar" diyerek başlıyor.

Ada sakinlerinin doğaya karşı duyarsız olduklarını, özellikle kuşları etleri için yakalayıp yediklerini belirtiyor. Yazar birçok kuş ismi de sayıyor.

Bu duyarsızlığı yapanlardan biri olan Konstantin Efendi'yi tanıtıyor. Onun çocukları da yönlendirip nasıl da kuşların yok olmasına sebep olduğunu üzülerek anlatıyor.

Yazar Konstantin Efendi'ye kızsa bile yine de içindeki insan sevgisiyle onun iyi yönlerini anlatır. Güz mevsiminde bu adamın canavarlaştığını söylüyor.

Konstantin gibi nice insanların olduğunu ve kuşların onlar yüzünden artık Ada'ya gelmediklerini anlatıyor. Bu durumdan büyük bir üzüntü duyuyor. Yazar okuyucusunu doğaya karşı duyarlı olmaya adeta çağırıyor ve ona doğa sevgisini vermeye çalışıyor.

Duygularını yansıtıyor. "Bir kuş cıvıltısı duysam kanım donuyor, yüreğim atmıyor." Devamındaki cümleyle de doğanın, sonbaharın insanlığa güzel bir dünya düşündürdüğünü belirtiyor. Eserin asıl mesajını da burada veriyor. Kuşlardan sonra ağaçları da yok eden insanları eleştiriyor. Çıkarları için doğayı yok edenleri şikâyet için gittiği kurumların duyarsızlıklarına üzülüyor. Diyalog ve monolog tekniklerine yer veriyor. Tüm insanlığı özellikle de çocukları doğa bilinci konusunda duyarlı olmaya davet ediyor.

SORULAR

SORU 1:
Bir gün, balıkçı kahvesinin önündeki; yarısı kırmızı, yarısı beyaz çiçek açan akasyanın dalına asılmış bir dülger balığı gördüm. Rengi denizden çıktığı zamandı. Yalnız aletlerinin etrafını çeviren incecik, ipekten bile yumuşak zarları titreyip duruyordu. Böyle bir oynama hiç görmemiştim. Evet, bu bir oyundu. Bir görünmez iç rüzgârının oyunuydu. Vücutta, görünüşte hiçbir titreme yoktu. Yalnız bu zarlar zevkli bir ürperişle tatlı tatlı titriyordu.

Bu parça ile ilgili

I. Bir olaydan çok hayatın bir kesiti anlatılmıştır.

II. Merak unsuru ön plandadır.

III. Temel bir çatışma yoktur.

yargılarından hangisine/ hangilerine <u>ulaşılamaz</u>?

A)Yalnız I B)Yalnız II
C)Yalnız III D)I- II
E)II-III

Cevap: B

SORU 2:
1906-1954 yılları arasında yaşamış, Cumhuriyet Dönemi sanatçılarımızdandır. Edebiyata şiirle başlayan yazar, öyküye Bursa'daki öğrencilik zamanında geçti. Varlık, Ağaç, Servetifünun, Uyanış, Ses, Yeni Ses, Yaprak, Yenilik gibi dergilerde yayımlanan öyküleriyle tanınmaya başladı. İlk dönem ürünü öykü kitaplarında Adapazarı ile İstanbul'daki çocukluk ve ilk gençlik yıllarını anlattı.Sonraki yapıtları giderek bir şiirsellikle doldu. "Lüzumsuz Adam", "Mahalle Kahvesi", "Havada Bulut" gibi eserlerinde esnaf, işsiz vb. dertli insanlara, toplumun acı çeken kesimlerine yöneldi.

Bu parçada aşağıdaki yazarlardan hangisi hakkında bilgi verilmektedir?

A) Refik Halit Karay
B) Sabahattin Ali
C) Sait Faik Abasıyanık
D)Ömer Seyfettin
E) Memduh Şevket Esendal

Cevap: C

SORU 3:

I. Durum hikâyesinde temel bir çatışma ve olay yoktur.

II. Gözlemci bakış açısında yazar, kahramanların iç dünyalarını bilir.

III. Hikâyelerde olayın sonuçlandığı bölüme çözüm denir.

IV. Hikâyelerde öyküleyici ve betimleyici anlatım kullanılır.

V. Diyalog, hikâye kahramanlarının karşılıklı konuşmasıdır.

Numaralandırılmış cümlelerden hangisinde bilgi yanlışı yapılmıştır?

A) I B) II
C) III D) IV
E) V

Cevap: B